

Breien voor Dummies

2e editie

**Pam Allen
Shannon Okey
Tracy L. Barr
Marly Bird**

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

Inhoud in vogelvlucht

Inleiding	1
Deel I: Beginnen met breien	5
Hoofdstuk 1: Twee naalden, een bol garen en een beetje kennis	7
Hoofdstuk 2: Je breiattributen	15
Hoofdstuk 3: Patronen ingewikkeld? Echt niet!.....	39
Deel II: De basis voor het breien	53
Hoofdstuk 4: De basis: opzetten, recht en averecht breien en afkanten	55
Hoofdstuk 5: Basissteken die je telkens opnieuw gebruikt	73
Hoofdstuk 6: Technieken die elke breier moet kennen	83
Hoofdstuk 7: Oeps! Veelgemaakte fouten herstellen	101
Hoofdstuk 8: Rondbreien.....	113
Hoofdstuk 9: Oefenen met eenvoudige projecten.....	123
Deel III: Technieken voor breiers met meer ervaring	137
Hoofdstuk 10: Maak het spannender met strepen	139
Hoofdstuk 11: Betoverende kabels en fraaie draaiingen	157
Hoofdstuk 12: Laat de zon maar komen: kantbreien	179
Hoofdstuk 13: Fair Isle en kleur inbreien	197
Hoofdstuk 14: Vollen en vilten: als het warm en stevig moet zijn	217
Deel IV: Gebreide kleding maken	229
Hoofdstuk 15: De anatomie van een trui.....	231
Hoofdstuk 16: Stap voor stap een trui breien.....	239
Hoofdstuk 17: Op naar de eindstreep: alles in elkaar zetten	255
Hoofdstuk 18: De details: boorden, randjes, knoopsgaten en meer	281
Hoofdstuk 19: Kledingstukken voor beginners.....	297
Deel V: Het deel van de tientallen	315
Hoofdstuk 20: Tien snelle breiwerkjes en cadeautjes.....	317
Hoofdstuk 21: Tien ontspannende oefeningen voor breiers	327
Deel VI: Bijlagen	331
Bijlage A: Meer steken en coole effecten.....	333
Bijlage B: Breibronnen.....	345
Index	349

Inleiding

Als breiliefhebbers hebben we al veel redenen gehoord waarom mensen willen leren breien: 'Mijn oma deed het veel en ik wilde het altijd al leren', 'Ik ben net met pensioen en wil iets doen in mijn vrije tijd', 'Er zijn veel kleine kinderen in mijn familie en ik wil voor hen kunnen breien' of 'Het ziet er altijd zo leuk uit, dus ik dacht dat ik het maar eens moest proberen!' Wat er ook je reden voor is, één ding is zeker: als je breit, word je onderdeel van een gemeenschap van mensen die enorm houden van wat ze doen. Mensen die breien houden van het breien zelf, houden van het garen waar ze mee werken en houden van het eindresultaat.

Breiers vinden het ook fijn om dit enthousiasme te delen met anderen. Breien is een nieuwe sociale activiteit geworden voor jonge en oudere mensen. In grote en kleine plaatsen komen breiers samen om iets te drinken, voetbal te kijken of zelfs een reisje te maken. Je kunt zelfs meedoen aan de World Wide Knit In Public Day, een dag waar op over de hele wereld mensen in het openbaar gaan zitten breien! Maar breiliefhebbers delen hun passie voor breien ook op andere manieren met de wereld om hen heen. In sommige steden zie je regelmatig het werk van plaatselijke 'wildbreiers', die hekken, lantaarnpalen of boomstronken hebben versierd met gebreide stof. Deze willekeurige breiwerkjes zijn bedoeld om de betonnen omgeving wat op te fleuren en om te laten zien hoe mooi deze breikunst kan zijn.

Je kunt bijna nergens naartoe zonder iemand te zien die zit te breien. Het is helemaal in! Dit is een geweldige tijd om te leren breien. Met allerlei online community's en activiteiten in plaatselijke wolwinkels, het onwaarschijnlijk grote aantal schitterende, fantasierijke garens waar je uit kunt kiezen en zóveel stijlvolle en verfijnde patronen om uit te kiezen hoeft er geen eind te komen aan je passie voor breien!

Over dit boek

Er worden regelmatig fraai geïllustreerde boeken en tijdschriftartikelen gepubliceerd waarin breitechnieken en ontwerpen uit de hele wereld nader worden bekeken en uitgelegd. Via internet kun je talloze patronen vinden van getalenteerde, onafhankelijke ontwerpers. Er zijn breiactiviteiten in allerhande soorten en maten, van workshops, conferenties, reisjes en kampen tot wolbeurzen, cursussen en ontspanningsweekeinden. Waar je ook naartoe gaat: er zijn massa's andere breiliefhebbers die hun liefde voor het breien graag met je delen.

Het doel van *Breien voor Dummies*, 2e editie, is om alles wat je moet weten over breien te bundelen in een gemakkelijk te lezen en even gemakkelijk te volgen

boek. Bij veel technieken hebben we prachtige breiprojecten voor je ontworpen. Je kunt prima zomaar ergens in dit boek beginnen, bij een onderwerp dat je aanspreekt, maar het is goed te weten dat dit boek een opbouw kent, van elementaire tot ingewikkelder vaardigheden. Om die reden hebben we elk hoofdstuk bovendien verdeeld in paragrafen: elke paragraaf bevat belangrijke informatie waarmee je je vaardigheid kunt verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan het volgende:

- ✔ Hoe zet je op? Wat is recht, wat is averecht? Hoe kant je af? De vier elementaire vaardigheden die je nodig hebt voor elk breiproject.
- ✔ Hoe lees je breibescriptions en telpatronen?
- ✔ Hoe combineer je rechte en averechte steken met meerderingen en minderingen en welke effecten levert dat op?
- ✔ Wat doe je als je per ongeluk een steek laat vallen of meerdert?
- ✔ Hoe maak je verschillende kabels, kant- of ajourwerkjes of andere siersteken?

Daarnaast vind je hier de nodige modieuze projecten waarmee je je vaardigheden kunt oefenen en perfectioneren. Leuke maar niet essentiële wetenswaardigheidjes vind je in de grijze kaderteksten. Let ook op alles waar een pictogram 'Technische Info' bij staat: het is niet per se noodzakelijk dat je dat leest, maar wél de moeite waard.

Dwaze veronderstellingen

Bij het schrijven van dit boek zijn we uitgegaan van deze veronderstellingen over jou:

- ✔ Je hebt nog nooit eerder gebreid en wilt weten hoe het moet, omdat je anderen hebt zien breien en dat er leuk uitziet.
- ✔ Je kent de basisbeginselen van breien en wilt je repertoire uitbreiden, zodat je ook wat ingewikkelder patronen kunt maken.
- ✔ Je hebt een patroon gezien dat je leuk vindt, maar de aanwijzingen erbij waren te lastig om te volgen. Je wilt het nog niet opgeven, maar je hebt hulp nodig om te begrijpen wat een haast niet te ontcijferen code lijkt.
- ✔ Je zoekt een hobby waarbij je je kunt ontspannen en die je overal kunt beoefenen en waarbij je dingen maakt om zelf te gebruiken of aan anderen te geven.

Pictogrammen in dit boek

In dit boek hebben we pictogrammen gebruikt om je aandacht ergens op te vestigen en om belangrijke informatie te benadrukken. Zo wordt je breiavontuur wat gemakkelijker.

Dit pictogram wijdt je in in breigeheimen die veel breiers van elkaar leren. Hier vind je ook speciale manieren om je breiproject *nét* wat beter te maken. Je kunt best verder zonder deze informatie, maar als je ons advies opvolgt, wordt je project toch net even mooier.

Dit pictogram wijst je op iets wat je moet onthouden en moet toepassen in het project dat we hier bespreken, of in andere projecten die je gaat uitvoeren.

Als je dit pictogram ziet, wijzen we je op gevaren die op de loer liggen. Let goed op deze waarschuwingen als je niet in de problemen wilt raken.

Dit pictogram wijst je op informatie over de structuur van het breien. Je hebt deze informatie niet per se nodig om te kunnen breien, maar het helpt je wel het gemakkelijker te beheersen. Misschien vind je het zelfs wel gewoon interessant!

En nu?

Als je nog nooit hebt gebreid, begin dan bij het begin en lees en oefen je door deel I en II heen. Dat is de basis. In die hoofdstukken maak je kennis de technieken die je moet beheersen om verder te kunnen gaan met ingewikkelder breiwerken. Als je al weet wat recht en averecht breien is, vind je in deel III en IV veel informatie om je vaardigheden en zelfvertrouwen verder op te bouwen.

Misschien heb je al een tijdje een patroon op het oog voor een ingewikkeld uitziende dikke trui, maar heb je nog nooit een kabel gebreid. Misschien heb je een sjaal gezien met een kantpatroon, maar heb je geen idee hoe je het telpatroon moet lezen. Is dat het geval, ga dan rechtstreeks naar het betreffende hoofdstuk en lees er alles over.

Uiteindelijk komt het hierop neer: jij bepaalt zelf hoe je het aanpakt. En als je geen idee hebt, kijk dan gewoon in de inhoudsopgave of de index voor een onderwerp dat je aanspreekt.

Hoofdstuk 1

Twee naalden, een bol garen en een beetje kennis

In dit hoofdstuk:

- ▶ De vele redenen om te gaan breien
 - ▶ Een kort overzicht van de benodigdheden
 - ▶ Tips over hoe je het beste kunt leren breien uit een boek
-

Breien is een relatief eenvoudig proces waar je nauwelijks iets voor nodig hebt: twee breinaalden en een bol garen. Je doet niet meer dan lussen in elkaar laten grijpen, ingewikkelder is het niet. Toch zijn er eindeloos veel mogelijkheden om ontwerpen te maken en nieuwe patronen te bedenken. Breien levert je bovendien meer op dan gezellige sokken en kleurige truien: het is ook een prachtige manier om de stress en frustratie van het leven van alledag wat te verzachten.

In dit hoofdstuk maak je kennis met breien: wat het is en wat je ervoor nodig hebt, waarom het zo hartstikke goed voor je is en hoe je het best kunt leren breien uit een boek. Met de informatie uit dit hoofdstuk en de vaardigheden die je in andere hoofdstukken leert, kun je vol zelfvertrouwen op zoek naar allerlei dingen om zelf te maken met twee naalden en een bol garen.

Waarom zou je breien?

Breien bestaat al honderden jaren. Lange tijd was het een broodnodige inspanning. Maar waarschijnlijk begin jij niet te breien omdat je te weinig sokken hebt of broodnodig truien en sjaals moet maken om de winterkou aan te kunnen. Dus waarom zou je het eigenlijk doen?

Breien aan een goed karma

Vraag breiers waarom ze breien en je zult heel verschillende antwoorden krijgen. Maar wat je van bijna alle breiers zult horen, los van andere redenen die ze misschien geven, is dat het je zo fijn ontspant.

De zich herhalende bewegingen van de naalden en het garen hebben inderdaad een meditatief effect. Heb je weleens gelet op het gezicht van iemand die breit?

Viel je die uitdrukking van ontspannen alertheid op? De ritmische bewegingen van het breien en de mentale focus die je nodig hebt om steek voor steek een stof op te bouwen, maken er een soort meditatie van. Echt waar. Vraag maar aan iedereen die weleens breit.

Waar je ook naartoe gaat, als je je breiwerk meeneemt dan heb je altijd iets fijns bij je. In een wereld die steeds mondialer en anoniemer wordt, herinnert een breiwerkje je aan de gezelligheid en de vertrouwdheid van kleine, plaatselijke en persoonlijke dingen.

Een gevoel van vervulling

Garen kan nóg zo mooi zijn, hoe mooi de kleur ook is en hoe zacht het ook aanvoelt, maar het is niets totdat iemand er vorm en een doel aan geeft. Dus als je breit, gebruik je je vaardigheid, je verbeeldingskracht, je geduld en je doorzettingsvermogen om van niets iets te maken.

Garen steek voor steek veranderen in mutsen, sjaals, sokken, tassen, truien, vesten en andere dingen geeft je het gevoel dat je iets kunt, een gevoel van vervulling dat maar weinig andere hobby's je kunnen geven. En dat is een gevoel dat groeit, met elke naald, bij elke keer dat je het draagt, na elk bewonderend 'Oh, wat is dat mooi (of warm, of zacht)' dat je te horen krijgt.

Het houdt je hoofd en handen bezig

Als je wat zit te breien terwijl je wacht tot je computer is opgestart, totdat het rode licht op groen springt of reclameblokken zijn afgelopen, hoef je je nooit meer zorgen te maken dat je je tijd zit te verspillen.

Bovendien kun je je breiwerk meenemen, dus kun je letterlijk overal aan je project werken. Zo kun je breien in de woonkamer tijdens het tv-kijken, of in de keuken terwijl je wacht tot de pasta gaar is. Je kunt breien terwijl je op je trein wacht, of terwijl je op een bankje in het park zit te kijken hoe je kinderen spelen. Je kunt je breiwerk met je meenemen, of het nu een ingewikkeld project is waar je je goed op moet concentreren, of iets simpels wat je lekker met je meesleept zodat je telkens een paar snelle naalden kunt breien.

Uit onderzoek is gebleken dat hobby's als breien zelfs goed kunnen zijn voor de lijn: het is heel lastig tijdens het tv-kijken te snoepen als je handen bezig zijn.

Unieke stukken maken

Breien is een proces waarbij je garen, naalden, patroon en kleur combineert. Ook al maak je een trui met exact hetzelfde garen en dezelfde naalden die in het patroon worden genoemd, dan is elke steek nog altijd door jezelf gemaakt en geen twee truien van hetzelfde patroon van verschillende breiers zijn ooit precies gelijk.

Als je eenmaal een paar projecten hebt gemaakt, is de kans groot dat je vol goede moed op avontuur gaat in de wondere wereld van nieuwe garencombinaties, andere steken, kleuren en verfraaiingen. Je zult je afvragen hoe je ooit tijd moet vinden om al die ideeën in je hoofd te verwerkelijken.

Creativiteit heeft er niet zoveel mee te maken dat je bent geboren met een vriendelijke muze, maar meer met tijd en inspanning steken in het ontwikkelen van knowhow. Toegegeven: soms *kun* je ineens wakker worden om 4 uur in de ochtend omdat je een vlaag van inspiratie hebt, maar dat gebeurt vrijwel alleen wanneer je eerst een basis hebt gelegd. Als je de hele dag bezig bent geweest om de juiste kleurencombinatie voor een project te vinden, komt de oplossing vaak op een uiterst onwaarschijnlijk moment. Je wordt creatief door je kunstzinnigheid en je vaardigheden te leren, te oefenen en te beheersen.

Wat breiers nodig hebben

Je kunt naar de handwerkdelen van een willekeurig warenhuis gaan en daar garen en breinaalden halen. Maar als er zoveel aanbod is, wat is dan het best geschikt voor wat jij wilt maken? Ga naar een gespecialiseerde handwerkwinkel en de keuze is nóg groter. En wat moet je eigenlijk precies kennen en kunnen als je wilt breien? Als je dit niet weet, dan zal elk breipatroon dat je in handen krijgt je overweldigen voordat je ook maar bent begonnen.

Lees daarom voordat je het opgeeft deze paragrafen: een heel elementair overzicht van de belangrijkste benodigdheden voor het breien. Je komt erachter dat je écht niet zoveel nodig hebt om te kunnen breien. Breinaalden. Garen. Wat kennis. En tijd. Met die paar zaken kun je allerlei leuke en spannende dingen breien.

De gereedschappen

In de 17e eeuw werden de vesten van mannen gebreid (door mannen) van fijne zijde op metalen naalden die niet dikker waren dan metaaldraad. In de 18e en 19e eeuw maakten de vrouwen op de Shetlandeilanden een aantal truien per jaar, gebreid op dunne naalden. Ze breiden terwijl ze liepen en tussen de klusjes door. Tegenwoordig kun je dezelfde naalddikte gebruiken als onze breiende voorouders deden, maar je kunt ook breien met garen dat zo dik is als touw, op naalden die een omtrek hebben van meer dan 2 cm.

De breimaterialen waar je absoluut niet zonder kunt, zijn breinaalden en garen. Meer niet. Het is de kunst dat je het juiste garen en de juiste naalden kiest voor het project dat je wilt maken. Dit zijn de twee belangrijkste punten om te onthouden:

- ✔ **Garen is er in verschillende dikten, structuren en kleuren.** Hoewel de kleur je misschien het eerst opvalt, moet je ook beslist letten op de dikte van het garen en de structuur ervan. Dat zijn de twee belangrijkste factoren die bepalen hoe de gebreide stof aanvoelt.

✓ **Naalden zijn er in verschillende maten, worden gemaakt van verschillende materialen en vallen in twee hoofdcategorieën: recht en rond.** Misschien denkt je dat het belangrijkste aan naalden is of die rond of recht zijn, maar dan heb je het mis: andere eigenschappen zijn veel belangrijker. De naalddikte heeft een enorme invloed op hoe het breiwerk eruit gaat zien en hoe het aanvoelt. Het materiaal waar de naald van is gemaakt heeft een grote invloed op hoe de naald aanvoelt in je hand. Veel breiers hebben een sterke voorkeur voor het materiaal van hun breinaalden en als je net begint te breien zijn sommige materialen handiger dan andere. Sommige soorten breiwerk vragen ook weer om een bepaalde naald.

Naast het garen en de breinaalden zijn diverse andere breiattributen soms ook onmisbaar. In hoofdstuk 2 vind je een overzicht van alle breispullen die je ooit nodig zult hebben.

Om te oefenen heb je een bol middeldik garen en een paar breinaalden maat 5 of 5 ½ nodig. Je hoeft geen garen van topkwaliteit te kopen, maar kies als het even kan voor wol, het door breiers meest geliefde materiaal. Wol is elastisch en daardoor glijdt de naald soepel door de steken. Voor je eerste schreden op het breipad is katoen niet handig, omdat het onvoldoende meegeeft en van 100% acryl kunnen je handen nogal gaan zweten. Maar welk garen je ook kiest: neem een lichte of heldere kleur, zodat je de steken goed kunt zien.

De basisbeginselen

Om een heel eenvoudig stukje te breien hoef je alleen maar te weten hoe je de volgende dingen doet, in deel II leggen we alles uit:

- ✓ **Opzetten.** Wanneer je *opzet*, maak je een reeks lussen op één naald. Dat is de opzetnaald.
- ✓ **Recht breien.** Een *rechte* steek is de gemakkelijkste steek om te breien; een *averechte* steek lijkt er heel erg op. Met deze beide steken kun je een verscheidenheid aan patronen maken. Als je alleen maar recht en ave-recht kunt breien, kun je al heel veel schik hebben met het breien van rechthoekige of vierkante stukken: pannenlappen, onderzettertjes, kleedjes, tassen en dergelijke. Wil je meer dan alleen maar die basisvormen maken, dan moet je weten hoe je steken toevoegt (meerdert) of weghaalt (mindert). Opzettelijk meerderen en minderen geeft je stukken met een verfijndere vorm (denk aan kledingstukken, sokken enzovoort) en ajour- of kantbreiwerk.
- ✓ **Afkanten.** Als je klaar bent met breien, moet je de steken van de naalden halen, maar wél zo dat je werk niet uitrafelt of laddert. Soms moet je zelfs midden in een naald afkanten, zoals wanneer je knoopsgaten maakt of een halsopening voor een trui.

✓ **Fouten herstellen.** Alle breiers maken er weleens een rommeltje van. De meestvoorkomende fout, voor beginnende én gevorderde breiers, is per ongeluk een steekje laten vallen of er eentje toevoegen.

Met wat oefening in opzetten, recht en averecht breien en afkanten zul je verbaasd staan over hoe handig je vingers zijn. Voor je het weet ben je klaar om verder te gaan met meer uitdagende technieken, zoals strepen, kabels en kantwerk breien, of breien met meer kleuren. Daarover lees je meer in deel III. En als je klaar bent om kleding te maken, blader dan door naar deel IV.

Er is nog één ding dat jij als breier per se moet weten: hoe je proeflapjes maakt. De *stekenverhouding* is hét tovermiddel om te weten 'hoe groot dit ding wordt als het klaar is.' Je kunt alles breien zonder ooit de stekenverhouding te bepalen, maar dan weet je pas hoe groot iets is als het helemaal klaar is. Die onzekerheid is meestal geen probleem voor stukken waar grootte niet zo belangrijk is (zoals sjaals en tassen), maar wel degelijk wanneer je kleding maakt. In hoofdstuk 3 lees je wat je moet weten over het bepalen van de stekenverhouding.

Brei-jargon leren lezen

Om de aanwijzingen in dit boek en in elk willekeurig breipatroon te kunnen verwerken, moet je de breitaal leren kennen: een taal vol afkortingen, sterretjes, haakjes en merkwaardige manieren om instructies uit te leggen (of dat juist *niet* te doen). Voor het ongeoefende oog zien die afkortingen eruit als koeterwaals: *meerd.*, *1 r.*, *afh.*, *rh*, *VK*, *st. oversl.* en *1 meerd.* Neem maar van ons aan dat iedereen die ooit iets van een patroon heeft gebreid, langer in volle ernst naar zo'n pagina heeft zitten staren dan hem of haar lief is, in de hoop dat de intensiteit van het turen de betekenis zou onthullen van die merkwaardige 'instructies'.

Sommige patronen geven aanwijzingen schematisch weer, zoals je ziet in figuur 1.1: een telpatroon voor een recht/averecht Guernsey-patroon (dit patroon vind je in bijlage A). Voordat je dit boek aan de kant gooit en in je ogen gaat wrijven, moet je beseffen dat dit soort schema's juist eenvoudiger maken wat er in geschreven instructies heel ingewikkeld uit zou zien.

Hoofdstuk 3 vertelt je alles wat je moet weten over het ontcijferen van geschreven of uitgetekende instructies. Het duurt vast niet lang of je leest patronen met gemak en geniet ervan dat je ze begrijpt.